

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Resolutorium dubiorum circa celebrationem missarum occurrentium

Heynlin, Johannes

[Köln], 1493

Capitulum secundum de dubiis occurrentibus circa ministri personam ad
celebrandum idoneam

[urn:nbn:de:bsz:31-306300](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-306300)

Secundum

- vij Forma psecratiōis vtriusq; debita
vii Horicia inrentiōis ac rōnis eorū
que in missa dicitur
ix Intelligentia rōnis et significatiōis
eorū q̄ in missa et circa eam agunt

Circa hec que dubia ac difficultates sepius obuiet sacerdotib; missas celebraturis aut celebrantib; p̄ nouem sequētia capla elucidabitur

Capitulū secundū de dubijs occurrentib; circa ministrū siue psonā ad celebrandū idoneā quinq; includēs articulos

Sex dubia resoluens circa ministrū celebraturū rōne ordinis et officij sui **Art. l.**
executionis occurrentia

I Quis sit minister et donens ad celebrandū et p̄ficiendū siue cōse-

crandū corpus et sanguinē cristi

Sol. Solus sacerdos rite ordinatus

ij Utrum ille q̄ credit se rite esse ordinatū et tñ non est rite ordinat-

tus. p̄ficiat hoc sacramentū

Sol. De hoc nō habet certitudo. pie tñ credi p̄t q̄ p̄ficiat p̄ rite eccles-

sie. et q̄ summus sacerdos suppleat defectū. et q̄ nō p̄mitat p̄-

riculū imminere ecclesie sue. et eam decipi

iiij Quid agendū sit. si quis post inceptā missam habeat p̄scientiā q̄ nō

sit sacerdos rite ordinatus

Sol. Si hoc p̄tingat ante p̄secrationē. tunc dimittat missam imp̄fectā

aut p̄scientiā deponat. Si post p̄secrationē. p̄cedat. et postea su-

periorē suū accedat. et casum sibi exponat

iiij Utrum hereticus. scismaticus. dehereticus. infamis. irregularis. excoica

tus vel suspensus possit p̄ficere hoc sac̄m. et ordinare celebrare **Dubium**

Sol. Quilibet istorū p̄t p̄ficere. s; nō debet. q̄ p̄ficiendo peccat. Et ita

nullus istorū potest ordinare celebrare

v Quid agendū sit. si q̄s post missam inceptā recorder se esse excoic-

carū. de quo prius nō habuit memoriā

Sol. Si p̄tingat hoc ante p̄secrationē tutius est vt missam deserat. nisi et

meatur graue scandalū. Si po post p̄secrationē. assumat p̄posi-

tum humiliter petēdi absolutionē et satisfacciōi. et p̄cedat in missa

vi Quid agendū sit. si quis post missam inceptam habeat remotum

de irregularitate

Sol. Si fiat ante p̄secrationē. tutius ē q̄ missam deserat. Si post p̄seca-

tionē. doleat. et p̄ponat atq; conef facere qd̄ in se est. et p̄cedat

Resolues sex dubia que incidunt circa dispōnem corporis ipsius ministri **Art. ij.**

I Utrum sacerdos nurus vel loquela p̄uarus possit p̄secrare seu

p̄ficere hoc sacramentū

Sol. Non. o; em̄ p̄ficiētē h̄tere facultatē s̄monis siue loquele. quā si

amiserit post susceptū ordinē p̄ficere non p̄t. eo q̄ nō p̄t verba

p̄secrationis et alia p̄ ferenda vel dicēda dicere

ij Utrum h̄tis aliquē alium defectū in corpore possit missam celebrare

Summariū

Dubium

- Sol.** Si h̄ aliquē defectū qui reddit eum inhabilē aut impotentē ad dicendū vel faciendū ea que ad debitam celebrationē exiguntur puta si careat visu vel digitis quibz tractari leuari vel frangi debeat hostia. Vel si habeat alium defectū notabile. qui fm iudicium prelati sui ordinarij generet scandalū si celebret. nō p̄t celebrare. Quis possit alia q̄ sunt sacerdotal' ordinis exercere
- iiij** **Sol.** Si nō sit factus impotēs per corrosione membrorū potest celebrare in occulto. Corā alijs tñ leprosis p̄t etiā celebrare in publico
- iiij** **Sol.** Si cadat frequenter. vel emittat spumā aut vocem pfusam. nō potest celebrare. Si vero raro cadat. nec emittat spumā rē. potest dūmodo habeat coadiutorē sacerdotem
- v** **Sol.** Utrum patiti fluxū sanguinis vel seminis liceat celebrare
- Sol.** Licet. nisi aliud impedimentū obstat. Si quis talem fluxum sanguinis patiatur. vt suscepta in stomacho statim p̄ secessum emittat. celebrare nō debet.
- vi** **Sol.** Utrum pollutus pollutione nocturna possit licite celebrare
- Sol.** Pollutio nocturna quāvis fm se p̄siderata non sit peccatū ex eo qd absqz usu liberi arbitrij p̄tingit. tñ rōne sue cause h̄z quōqz peccatum annexū. cuius est effectus vel signum. Ideo p̄mo p̄sideranda est pollutionis nocturne causa. que triplex esse p̄t. Prima est extrinseca spūalis. s. demonū illusio. que quōqz puenit ex precedēti negligētia preparationis ad deuotionē. p̄sertim cum quis ad dormiendū accedit. que potest esse peccatū vel mortale vel veniale. Quādoqz vero puenit ex sola nequicia demonū volentū impedire hoīem a sumptione huius sacramēti. Secunda causa est intrinseca spūalis. s. cogitatio p̄cedens lascitia que quōqz ē ex p̄cupiscentia r̄ delectatione. vbi si assit p̄sens erit peccatū mortale. Si autē desit p̄sens erit p̄ctm veniale. Quādoqz autē potest esse sine omni peccato. vt cum aliqz causa lectionis vel disputatōis cogatur de talibus cogitare. Et si hoc fiat sine p̄cupiscentia r̄ delectatiōe. nō erit cogitatio immūda. s. honesta. ex qua tamen pollutio sequi potest. Tercia causa est intrinseca r̄ corporalis. videlicet sup̄fluitas vel debilitas nature aut sup̄fluitas cibi vel potus. que quōqz est cū peccato vel mortali vel veniali. vt cum p̄uenit ex sup̄fluitate cibi vel potus. Quādoqz autē est sine peccato. vt cum p̄uenit ex debilitate nature. Si igitur pollutio ex aliqua dictarū causarū p̄tingat. put est cum peccato mortali. nō licet polluto celebrare nisi post viginti quatuor horas. Si vero accidat ex aliqua illarū causarū fm qd est sine peccato vel solū cum veniali peccato. potest pollutus licite celebrare. Verum tamē si propter reuerentiā abstineat laudādius est. nisi necessitas vel vitatio scandali urgeat. Verum quia nō semper de facili potest percipi ex quali causa p̄

Secundum

ueniat. Ideo in dubio tutius est abstinere. nisi uigens necessitas incubat. vel deuotio specialis instiger. aut alis nulla indispositio debite reuerentie obuias assit. Ita sentiendū videt de pollute nocturna. siue in somno siue in vigilia finiat. Nisi qd post euigilatoem habeat p̄sensu deliterato p̄placētia in delectatione et cū appetitu futuri opis. in quo casu tutius abstinere.

Resoluit decem dubia emergentia circa habitum dñe mentis ipsius ministri celebraturi. q̄rum ad intentōem. usum rōnis. culpam et gratiaz **Articulus. iij.**

I **Utrum** ad conficiendum hoc sacramentum et celebrandum requiratur intentio ministri

Sol **Quum** ad p̄fectōem cuiuslibet sacramenti requiratur intentio ministri. eo q̄ p̄fectio illa fit per actū humanū a uolūate. p̄cedentem. que per intentōem determinat et specificat. p̄stat q̄ maxime ad p̄ficiendum et celebrandum hoc excellentissimum sacramentum exigatur intentio ministri. Unde et quedam glossa super **Mattheū** dicit. Quantiū incendis tantum facis

ii **Que** debeat esse intentio sacerdotis. siue quid debeat intendere sacerdos consecrare uolens

Sol **In** omnibus sacerdos debet intentōem suā p̄formare intentiōi ecclesie. hoc est q̄ intendat illud facere qd ecclesia intendit et facit **Dubium**

cuius ipse in h̄mōi est minister. Intendit autē ecclesia facere qd x̄ps fecit. **Christus** p̄o trāsubstantiauit panē i corp⁹ sui et uinū in sanguinē p̄ p̄ba p̄secratis. hoc etiā debz intendere sacerdos

iiij **Qualis** intentio circa p̄latōem p̄boz p̄secratis nēcario req̄rat. an scz semp actualis exigatur uel aliqua alia sufficiat

Sol **Intentio** actualis nō nēcario requirit. intētio autē p̄tualis semper nēcario est. Dicit autē intentio uirtualis cū quis p̄us habuit actualem intentōem p̄secrati. et ex illa motus est ad cōsecrandū. posito q̄ actualiter nō cogitet q̄ p̄ba p̄secratis profert. uirtualiter em̄ manet intentio prima. et hec sufficit nisi contraria intentio sequatur. **Utrum** tamen studiose curare debet sacerdos ut etiam actualem intentōem adhibeat. aliquin timendum est q̄ a peccato non excusetur

iiij **Utrum** sacerdos furiosus. lunaticus. uel alia ex causa usu rationis priuatus possit conficere hoc sacramentum et licite celebrare.

Sol **Quia** ad p̄secratiōem huius sacramenti requirit intētio ministri ut circa resolutionē p̄mi dubij hui⁹ articuli p̄z. exigatur etiam ad celebratiōem deuotio et sui ipsius examinatio. ut **infra** dicitur. Ideo si quis ita usu rōnis quacuqz ex causa sit priuatus ut nūqz hec haberi possit. neqz cōficere p̄t neqz celebrare. Si uero raro usu rōnis priuatus et illo frequenter utat. neqz obstat aliud impedimentum. p̄ficere quidem potest eo ipso et celebrare. dummodo habeat coadiuatoem sacerdotem

v **Utrum** demoniacus possit celebrare

Sol **Si** fuerit ex toto literatus p̄t celebrare. alis nō potest. qd p̄ exp̄t

Capitulum

rientiam probari potest. Est autem tempus probationis arbitratium iuxta discretionem prelati. pensatis circumstantijs persone vel dignitatis vel alijs huiusmodi

vi **U**trum existens in peccato mortali possit perficere hoc sacramentum et licite celebrare

Sol Conficere potest. sed non debet. qz. Secrando peccat mortaliter. Unde cuius talis celebrat duo peccata mortalia distincta committit. Unum quia indigne consecrat. Aliud quia indigne sumit

vii **U**trum celebratur teneat esse certum quod non sit in peccato mortali
Sol Triplex inuenitur certitudo. Quaedam supernaturalis. que per solam diuinam reuelationem habetur. et talis hic non requiritur. Alia est naturalis. qua quis per sensum vel intellectum euidenter certus est de aliquo. et illa etiam hic non est necessaria. Tercia est moralis siue ciuilis. que nec habetur ex reuelatione diuina nec ex euidentia rei. sed ex probabilibus coniecturis magis ad unam partem quam ad alteram inclinantibus. et ad istam tenetur celebratus in proposito dubio. ut scilicet post diligentem et sufficientem scientie discussionem (de qua infra capitulo. vi. articulo primo) certus sit modo predicto se non esse in peccato mortali. et hoc certitudo hic etiam sufficit

viii **Q**uid sentiendum sit de eo. qui licet non sit in peccato mortali. tamen sine conscientiam scrupulosam estimat se esse in peccato

Sol Talis debet vel conscientiam scrupulosam deponere. vel a celebratione debet abstinere

ix **Q**uid agendum sit si sacerdos postquam vel missam incepit vel ad incipiendum est preparatus. recordatur peccati mortalis de quo non est confessus

Sol Talis debet penitere cum proposito confitendi et satisfaciendi. et si habere possit confessorem statim confiteatur. nisi hoc absque graui scandalo fieri non possit

x **U**trum perpetrans peccatum luxurie et statim post hoc penitens et confitens possit licite eodem die celebrare

Sol Non licet. sed abstinere debet ad minus per viginti quatuor horas. ut supra dictum est articulo. ij. de polluto pollutione nocturna

Articulus. vi **R**esoluens septem dubia que occurrunt circa ieiunium. sobrietatem. et somnum ministrum celebraturum

I **U**trum sacerdos non ieiunus possit conficere et celebrare

Sol Duplex est ieiunium. Unum est ecclesie quo scilicet quis unam portionem viii diei non transgreditur. et hoc non soluit per sumptionem medicine vel aliorum que non nutriunt. diuimodo in parua quantitate sumantur. Tale ieiunium non sufficit celebranti. Aliud est ieiunium nature. quod est privatio cuiuscumque suscepti in stomachum. vel viam ad stomachum per modum cibi vel potus siue nutriti siue non. vel per se vel cum alijs. Suscepti dicuntur a principio diei a quo quis dicitur ieiunus. hoc est a media nocte. Et tale ieiunium requiritur ad celebrantem. Unde si quis

Dubium

Secundum

non sit hoc modo ieiunus. Quis possit p̄ficere et celebrare. r̄as
men non debet. quia graviter peccaret. Et ideo cum quis est
plures missas eodem die celebraturus. nō debet sumere abluti
onis vinū. nisi in vltima missa. vt et inferius circa resolutionem
vltimi dubij. articulo. v. huius capituli dicitur

Sol. Quid agēdū si q̄s post missaz incep̄ā recordet se ieiunū soluisse
Si recordetur hoc ante p̄secratōez r̄tius est q̄ cesset. nisi grane
scandalum timeat. Si post p̄secratōem. p̄cedat et p̄ficiat. non
obstante q̄ non sit ieiunus. q̄ p̄ceptū de p̄ceptione sacramen
ti maius est q̄ p̄ceptum qd̄ a ieiunis sumatur

¶ Utrum transglutians reliquias que post comestionem in ore res
manerunt possit celebrare

Sol. Si casualiter transglutiantur nō impediūt celebrationem. quia
non trañcūtur per modum cibi. sed saluē cui p̄miscentur. Si **Dubium**
vero studiose id fiat. abstinendum est

¶ Quid si quis gargarizando vel os mundando parum de aqua
aut de vino transglutiat

Sol. Sicut in dubio p̄cedenti

¶ Si quis tarda hora comederit vel biberit et nondū digesserit vtrū
ei liceat celebrare

Sol. Si ex hoc nō reddatur multū indispōitus ad debite celebrandū
tūc licet. Si vero ex hoc multū p̄turberur et indispōnat r̄tius
est vt abstinere. Unde dicit glo. circa cano. Nihil. vij. q. i. Si
quis etiā ante mediū noctis p̄mederit. et adhuc sentiat eructa
tiones ex nō digestioe cibi. q̄ diu sentit cibū non celebrabit

¶ Utrum patiens vomitū vel iam passus licite possit celebrare
Sol. Si quis ex infirmitate sustineat illam passionem. debet abstinere
quousq̄ sanetur

vij Quid si per totam noctem non dormierit

Sol. Sicut in p̄cedenti dubio. Dicit em̄ glosa in. c. p̄stituerit. de accu.
de vinolento qui in cetera p̄noctauit et altera die nulla p̄of
missa dormitioe celebrauit. q̄ non videt ieiunus s̄ p̄ranus ces
lebrasse. p̄pter indigestionē. Et glo. circa cano. sacramēta de
p̄secra. di. i. Ieiunū inquit dico celebrata digestionē

Resoluens quinque dubia circa celebrationis abstinentiam eiusdemq̄ fre **Articulus lxxij.**
quentiam occurrentia

I Utrum liceat sacerdoti abstinere omnino a celebratione

Sol. Si sacerdos per sententiam ecclesie sit ordinis executione p̄iua
tus. vel ex debilitate aut egritudine factus sit impotēs vel in
eptus ad celebrandū. tūc nō tenet celebrare. Si vero nō sit p̄
uatus potestate celebrandi aut a s̄ factus impotēs. tūc non
licet ei omnino abstinere. quin saltem teneri videatur ad cele
brandum in p̄cipuis festis. et maxime in illis dieb̄ in quib̄
christifideles p̄municare p̄sueri sunt

¶ Utrum expediat sacerdoti vt frequenter celebret

Capitulum

Sol Si frequenter sit ad celebrandū dispositus expedit vt frequēter celebret. Gratissimū em̄ sacrificiū illud est dño. ⁊ magnas atq; inenarrabiles hoc sacramenti virtutes h̄. ideo p̄tile est se pius celebrare ⁊ sumere. vt fructus eius frequētius p̄cipiatur.

iiij Utrum liceat alicui quotidie celebrare

Sol Circa vsum huius sacramenti ex parte celebrantis et sumentis duo requiruntur. Primum est desiderium iunctionis ad christum. quod fit per amorem. Secundum est reuerentia que pertinet ad timorem. Primum istoz incitat ad quotidianam huius sacramenti frequentationem. secundum vero retrahit. Unde si quis experimentaliter cognouerit ex quotidiana celebratione feruorem amoris augeri ⁊ reuerentiā non minui. talis quotidie celebret. Si quis autē senserit per quotidianā frequentationem reuerentiā minui et feruorem non multū augeri. ille interdū abstineat. vt cū maiori reuerētia ⁊ deuotōe postea celebret.

iiij Utrū quis sic dispositus vt laudabiliter possit celebrare. ⁊ possit etiā laudabiliter p̄pter sacramenti reuerentiā abstinere. melius ac laudabilius faciat a celebratione abstinēdo q̄ celebrādo

Sol In tali casu melius salubrius ⁊ laudabili⁹ est vt celebret q̄ abstinēat. Nam ex celebratione multos fructus huius sacramenti percipere potest. vt patet ex resolutione secūdi dubij p̄cedētis quib; abstinēdo priuatur. Celebratio p̄terea ex caritate procedit. abstinētia vero ex timore. vt patet ex resolutione terciū dubij. Caritas autem timori p̄feratur. Nec validus est q̄ abstinens se putat postea melius fore dispositum. quia fieri potest q̄ minus fiat dispositus. Incertum est etiam si vnq; deinceps sit celebraturus. Stat etiam q̄ celebrando assequatur aliquam gratiam specialem. quam abstinēdo non potest acquirere. nec vnq; fortassis recuperabit.

v Utrum liceat alicui plures missas vno die celebrare

Sol In die natiuitatis dominice potest quis tres missas celebrare. vt habetur de cele. mis. c. suluisti. Addūt doctores quatuor casus necessitatis in quibus potest quis duas missas celebrare. Primus est cū in die festo occurrit necessitas vt p̄ter missam diei dicatur missa pro defunctis. Secundus casus est cum necessitas infirmorum exigit vt viaticum pro eis p̄secret. Tertius casus est. cum superueniūt peregrini. aut occurrunt nuptie celebrationē exigentes. Quartus casus est. cum propter defectuz sacerdotum vel paupertatem ecclesiaruz vni sacerdoti plures ecclesie p̄mendantur. alio non licet nisi vnicam missam in die celebrare. vt habetur de p̄secratione di. prima. Sufficit. Hoc autem cauendum est cū quis plures missas vult celebrare. ne ablucōem sumat nisi in vltimā. vt sic ieiun⁹ maneat ⁊ celebret.

Dubium